

Łódź 10.10.2016

dr hab. Tomasz Edelman
Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa
Telewizyjna i Teatralna
im. Leona Schillera w Łodzi

Recenzja pracy doktorskiej,
dorobku artystycznego i dydaktycznego
Pana Kacpra Zamarło sporządzona w związku
z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk
filmowych, wszczętym przez Wydział Operatorów
i Realizacji Telewizyjnej PWSFTviT
im. Leona Schillera
w Łodzi

Podstawowe dane o kandydacie

Kacper Zamarło urodził się 9 lipca 1986 roku w Sosnowcu.

Jest absolwentem Liceum Plastycznego w Dąbrowie Górniczej (ukończone z wyróżnieniem w roku 2006), gdzie na ocenę celującą obronił dyplom z zakresu grafiki warsztatowej i reklamy wizualnej pod opieką profesora Stanisława Stacha oraz aneks z malarstwa i rysunku pod opieką profesora Mariusza Wnukowskiego.

W roku 2005 otrzymał stypendium Prezesa Rady Ministrów za szczególne osiągnięcia w dziedzinie sztuki.

W latach 2006-2011 był studentem Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi na Wydziale Operatorów i Realizacji Telewizyjnej o specjalności Film Animowany i Efekty Specjalne.

Jest dwukrotnym stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (w latach akademickich 2009/2010 oraz 2010/2011).

2011-2015 Międzywydziałowe Studia Doktoranckie, Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna w Łodzi

W styczniu 2013 roku otrzymał nominację na Eksperta Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej ds produkcji filmów animowanych, a roku 2015 nominację na Eksperta Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej ds developmentu projektów filmów animowanych.

Cały czas jest aktywnym twórcą i propagatorem animacji – współtworzy coroczny przegląd animowanych etiud studentów PWSFTviT pt. „Walki w klatkach”, w 2016 roku miała w Łodzi miejsce już szósta edycja przeglądu. Współorganizował również

kilkanaście pokazów retrospektywnych tego wydarzenia – w Olsztynie, Gorzowie Wielkopolskim, Lublinie, Pruszczu Gdańskim, Siedlcach, Opolu, a także na Białorusi – w Grodnie i Mińsku.

Ocena dorobku artystycznego i dydaktycznego

Czytając życiorys widać, że Kacper Zamarło bardzo świadomie już na początku swojej drogi edukacyjnej wybrał sztuki plastyczne jako swoją dalszą przyszłość artystyczną. Najpierw uczęszczał do liceum plastycznego w Dąbrowie Górniczej, gdzie doceniony jeszcze w trakcie nauki. W 2005 roku otrzymał stypendium Prezesa Rady Ministrów za szczególne osiągnięcia w dziedzinie sztuki. Rok później otrzymał dyplom z oceną celującą z zakresu grafiki warsztatowej i reklamy wizualnej. Chyba te sukcesy pociągnęły za sobą decyzję studiów w latach 2006-2011 Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi na Wydziale Operatorskim i Realizacji Telewizyjnej o specjalności Film Animowany i Efekty Specjalne, co przyniosło realizację kilku filmów animowanych. Kacper Zamarło nie tylko realizował własne pomysły i własne filma animowane, ale również współpracował przy różnych realizacjach etiid animacyjnych, jak i operatorskich jako animator czy kompozytor i montażysta dźwięku.

Od 2011 roku pracuje jako asystent Krzysztofa Rynkiewicza, Mariusza Wilczyńskiego i Jacka Rokosza w pracowni "Realizacji filmu animowanego".

Oprócz tego od 2014 roku prowadzi samodzielnie przedmiot "Animacja 2D", gdzie ze studentami tworzy grupowe ćwiczenia jako jedną całość

W dorobku filmowym ma następujące pozycje

2007 „Powiew“ – animacja rysunkowa, czas trwania: 2 minuty
scenariusz, reżyseria, realizacja: Kacper Zamarło

2008 „Trójkąt“ – animacja rysunkowa, czas trwania: 8 minut
scenariusz, reżyseria, realizacja: Kacper Zamarło
Film trafił na szereg festiwali filmowych (m.in. KAN we Wrocławiu, ReAnimacja w Łodzi), był emitowany w stacjach telewizyjnych AleKino, KinoPolska oraz Canal+, obecnie jest częścią internetowej bazy Niniateka.

2009 „Wieczór wielce osobliwy“ – animacja rysunkowa, czas trwania: 10 minut
scenariusz, reżyseria, realizacja: Kacper Zamarło
Film trafił na szereg festiwali filmowych (m.in. PFF w Los Angeles, Filmowa Góra w Zielonej Górze, Nowe Horyzonty we Wrocławiu, Opolskie Lamy w Opolu), był emitowany w stacjach telewizyjnych KinoPolska (blok „ABC Animacji“) oraz był częścią wydawnictwa DVD „Naiwni czarodzieje – etiudy animowane PWSFTviT“

2010 „Lalkarz“ – etiuda operatorska, czas trwania: 10 minut

reżyseria, zdjęcia, montaż: Kacper Zamarło

Film powstał jako ćwiczenie operatorskie, ale mimo tego podjął konkurencję w konkursach filmowych (np. podczas konkursu „Światło mroku“, w którym zdobył III nagrodę). Nie był emitowany na kanałach telewizyjnych.

- 2011 „Casting“ – animacja rysunkowa, czas trwania: 14 minut
scenariusz, reżyseria, realizacja: Kacper Zamarło
Film trafił na wiele festiwali (m.in. Etiuda&Anima w Krakowie, Złote Mrówkojady w Lublinie, OFAFA w Krakowie, Ars Independent w Katowicach), był emitowany na kanale Ale Kino+ oraz trafił do jubileuszowego wydawnictwa DVD „Animacja25“
- 2015 „Dom ogrodnika“ – etiuda operatorska, czas trwania: 6 minut
reżyseria, zdjęcia, montaż: Kacper Zamarło
- 2016 „Marchewkowe pole“ – animacja wycinankowa, czas trwania: 15 minut
scenariusz, reżyseria, realizacja: Kacper Zamarło

Ocena dorobku artystycznego

„*Marchewkowe Pole*” to film animowany prezentowany przez doktoranta, stanowiący podstawę procedowania o nadanie stopnia doktora panu Kacprowi Zamarło

„*Marchewkowe pole*” to autorski scenariusz doktoranta chociaż pierwowzorem były rysunki komiksowe opublikowane w gazecie autorstwa Jerom Snelders, belgijskiego satyryka. Kilka obrazków komiksowych opowiada króciutką historię o śnieżnych bałwanach. Kiedy patrzyłem na te rysunki w mojej pamięci powracały obrazy z dzieciństwa, oczywiście związane nierozłącznie z zimą: tworzenia śniegowych kul i składanie ich w postać bałwana przybranego w czerwony marchewkowy nos, węglowe oczy i guziki. Tak stworzone bałwany nie wytrzymały zbyt długiego czasu, najczęściej słońce topiło śnieg lub następowało zdewastowanie konstrukcji. Bałwany nikły, zostawał tylko ślad w postaci kupki śniegu, kawałków węgla i marchewki.

W rysunkach Sneldersa bałwany są nocą przewożone na stok górski, ustawiane i niszczone kijami bejsbolowymi, które w tej chwili bardzo źle się kojarzą, ponieważ nie jest to przyrząd do uprawiania sportu wręcz przeciwnie - jest to narzędzie agresji. To zniszczenie bałwanów ma na celu tylko i wyłącznie naśnieżenie stoku, aby rano w słońcu narciarze nieświadomi nocnych zabiegów, mogli korzystać z naśnieżonego stoku. Rysunki Sneldera dla Kacpra Zamarło były inspiracją do stworzenia na ich podstawie scenariusza, który z powodu wielu perypetii z prawami autorskimi i niemożliwością zrealizowania tego pomysłu, stał się autorskim scenariuszem do filmu animowanego „*Marchewkowe Pole*” (z pierwowzoru pozostał tylko bałwan).

Pierwsza część tego filmu, to uniwersalna biografia każdego z nas z lat dzieciństwa. Odczuwaliśmy wtedy prawie wszyscy odrzucenie, brak akceptacji przez

rówieśników, bardzo często przeradzające się w agresję. Jak sam autor podkreśla to w aneksie teoretycznym, pierwsza część jest opowiadana w baśniowym charakterze, ale tylko na obrazku. W treści właśnie spotykamy przenikliwe spojrzenie na lata młodzieńcze głównego bohatera, odrzuconego i osamotnionego. Dla warstwy treściowej bardzo ważne jest pierwsze ujęcie - zbliżenie na głowę bałwana. Zamiast marchewkowego nosa ma On petardę, która wybucha i niszczy głowę bałwana przy głośnych i radosnych okrzykach radości dwóch młodych chłopców. Autor filmu stara się przez gesty i miny scharakteryzować tych dwóch nastolatków, zbudować ich stosunek do tego czynu agresji. W tle pojawia się główny bohater, zupełnie inny, odbiegający postawą od dwóch nastolatków. Widz w jego postaci widzi dobrego spokojnego chłopca, szukającego wspólnej zabawy z kolegami na sankach. Tutaj spotyka go niemiła niespodzianka, zostaje przegoniony przez nich. Bardzo interesującym zabiegiem Kacpra Zamarto jest pokazanie na ekranie przemiany dobra w zło poprzez oczy, które zmieniają swój wyraz ciepła i dobroci w złość i nienawiść głównego bohatera.

Druga część filmu to już bardzo interesująco przedstawiona wizja autora animacji, ponieważ ożywia bałwana, który ma się stać przyjacielem bohatera a w konsekwencji ofiarą. Chciałbym zwrócić uwagę na dwie sceny: pierwsza - to gest umieszczenia marchewkowego nosa - analogia do pierwszego ujęcia, gdzie nosem jest petarda i wybucha, niszcząc głowę bałwana. Ulokowanie marchewki ożywia całą postać bałwana. Wielkim atutem tej sekwencji jest dźwięk, bardzo mechaniczny i agresywny. W momencie wbijania marchewki w głowę bałwana przechodzi w trzepot wzbijających się ptaków, a w obrazie w ogólnym planie wzbijają się kruki nad lasem na tle wieczornego nieba. Moim zdaniem nawiązując to do obrazu Vincenta van Gogha „Pole pszenicy z krukami”, dzięki temu emocja zagrożenia i dramaturgii w widzu jeszcze bardziej zostaje spotęgowana. W dalszej części oczywiście ten zabieg ma uzasadnienie, ponieważ przez przypadkowy zbieg okoliczności chłopak zostaje ranny, kaleczy się gałęzią, stanowiącą rękę bałwana. Za ten wypadek chłopak wini zupełnie niewinnego, stworzonego przez siebie, śnieżnego przyjaciela i tłuczkiem od mięsa w bardzo agresywny sposób niszczy bałwana, co w obrazie jest pokazane w bardzo ekspresyjny sposób, podkreślane jeszcze dodatkowo czerwonym kolorem.

Druga scena, na którą zwróciłem uwagę, to statyczny obrazek domu i otoczenia bohatera, zmieniające się sytuacje nie tylko jako pory roku, ale również jako wydarzenia w życia chłopca takie, jak narodziny rodzeństwa podkreślone dźwiękiem. Plastycznie bardzo nawiązuje do malarstwa Williama Turnera mistrza pejzażu i światła.

Końcówka filmu jest zaskakująca, bo naszym oczom po stopniowaniu śniegu ukazuje się pole marchewki, które powstało po zniszczeniu bałwana przez chłopaka. Na dodatek autor pokazuje bohatera, który zostaje sam na sam z wózkim dziecinny z nowonarodzonym rodzeństwem. Film ucina się w tym momencie i pozostawia wiele wątpliwości i niedopowiedzeń.

Oglądając wcześniejsze animacje takie, jak „Trójkąt”, który został wykonany w technice rotoskopii, polegającej na odrysowaniu form i kształtów w filmie aktorskim, a

następnie przetworzeniu ich w obraz animowany, podejmujący problem miłości i śmierci. Rysunkowe animacje takie, jak „casting” czy „wieczór wielce osobliwy” pokazują, że autor używa różnych form animacji, podejmując poważne problemy współczesności kierowane do widza dorosłego

Kacper Zamarto w swojej twórczości wpisuje się w dysputę o filmie animowanym. Sam w swojej rozprawie doktorskiej pisze: „film animowany nadal funkcjonuje w świadomości olbrzymiej ilości ludzi jako coś czysto rozrywkowego, wręcz przeznaczonego głównie dla widza dziecięcego.” Autor stworzył filmy, które są zaprzeczeniem tego stereotypowego myślenia.

Ocena aneksu teoretycznego

Autor pracy dość krótko, ale rzeczowo opisuje krok po kroku realizację filmu „Marchewkowe Pole”. Promotorem pracy jest dr hab. Krzysztof Rynkiewicz. Praca zawiera 10 rozdziałów

Aneks teoretyczny pod tytułem „Zderzenie cyfrowych i analogowych technik animacji na przykładzie filmu „Marchewkowe Pole” to tekst złożony z kilku zagadnień, dotyczących inspiracji i samej animacji filmu. W pracy poruszane są problemy technologiczne, ponieważ doktorant podkreśla w aneksie teoretycznym, że film „Marchewkowe Pole” to jego pomysł, aby opowiedzieć historię zapisaną w scenariuszu analogowymi metodami animacji.

Cytat z pracy: „Zależało mi na plastycznej strukturze starych analogowych animacji wycinankowych, na tym aby widz już od pierwszych kadrów czuł, że obcuje z rękodziełem, w którym dominującą rolę odgrywają wiekowe, klasyczne techniki tworzenia i rejestracji faz ruchu.”

Dużym sukcesem autora jest to, że oglądając film podświadomie nawiązujemy do starej klasycznej animacji dzięki zastosowaniu właśnie metod analogowego tworzenia tej historii. Zatrzymam się na jednym z rozdziałów, w którym doktorant opisuje wprowadzenie technik migotania, rozświetlenia, ziarna czy spłaszczenia tonacji. Te metody to nie tylko w wypadku tego filmu technologiczny zabieg, ale bardzo świadome plastyczne założenie. Obraz przez zastosowanie tych metod uzyskuje swoją specyficzną fakturę plastyczną, czernie szarzeją, a obraz się spłaszcza tonalnie i charakteryzuje się obniżonym kontrastem, co powoduje stylizację retro. Umieszczone obrazki porównawcze bardzo dokładnie tłumaczą zastosowanie danego zabiegu. Dzięki opisom można zrozumieć, dlaczego nastąpiła taka decyzja, że komputer i oprogramowanie ma posłużyć do uzyskania efektu animacji analogowej. W pozostałych rozdziałach jest opis każdego etapu realizacji filmu. Dzięki temu mamy świadomość, w jaki sposób Kacper Zamarto na każdym etapie, od pomysłu aż po dźwięk, kontrolował wszystkie fazy tworzenia filmu „Marchewkowe Pole”

Konkluzja

Praca doktorska Pana Kacpra Zamarto posiada wysoki poziom artystyczny i stanowi ważny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej, co w pełni kwalifikuje kandydata do samodzielnej pracy dydaktycznej i artystycznej. Stwierdzam, iż wymaganie stawiane dla kandydatów do stopnia doktora sztuk filmowych wymagane w ustawie z dnia 14. 03. 2003 roku z późniejszymi zmianami dotyczącej nadawania stopni i tytułów naukowych zostały spełnione i przychylam się w pełni do nadania Panu Kacprowi Zamarto stopnia doktora w dziedzinie sztuk filmowych.